

گزارش طرح امانت بین کتابخانه های ایران

در سال ۱۳۵۰ و ۱۳۵۱

تهیه و تنظیم از: مسعوده توفیق

همانطور که در گزارش سال ۴۹ آمده است طرح امانت بین کتابخانه های ایران در تاریخ بیستم آذر ماه سال ۱۳۴۸ در جلسه ای با حضور گروهی از نمایندگان کتابخانه ها پیشنهاد گردید و مقرر شد که به مدت یک سال بطور آزمایشی بین معدودی از کتابخانه ها اجرا شود. گسترش این طرح در جلسه فوق پیش بینی شده بود و در طی یک سال دوره آزمایشی نیز مواردی پیش آمد که مشارکت کتابخانه های دیگری را ایجاب نمود به این معنی که در بعضی موارد موجودی کتابخانه های شرکت کننده در طرح پاسخگوی نیازها نبود و می باید از کمک سایر کتابخانه های شرکت کننده در طرح پاسخگوی نیازها نبود و می باید از کمک سایر کتابخانه ها استفاده شود. به این ترتیب تا آغاز سال ۱۳۵۰ شرکت کنندگان در طرح امانت بین کتابخانه ها عبارت بودند از:

۱- کتابخانه	آبراهام لینکلن
۲- "	اداره هواشناسی کل کشور
۳- "	انستیتو پاستور
۴- "	بانک مرکزی ایران
۵- "	بیمارستان نمازی
۶- "	دانشسرایعالی
۷- "	دانشکده نفت آبادان
۸- "	دانشکده ادبیات و علوم دانشگاه پهلوی
۹- "	دانشکده پزشکی دانشگاه پهلوی
۱۰- "	مهندسی دانشگاه پهلوی
۱۱- "	بهداشت دانشگاه تهران
۱۲- "	پزشکی دانشگاه تهران
۱۳- "	داروسازی دانشگاه تهران
۱۴- "	علوم اداری دانشگاه تهران
۱۵- "	علوم تربیتی دانشگاه تهران
۱۶- "	شرکت ملی نفت ایران
۱۷- "	مرکز مطالعات و تحقیقات عالی بین المللی دانشگاه تهران

- ۱۸- " مؤسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران
- ۱۹- " مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران
- ۲۰- " وزارت اقتصاد
- ۲۱- " وزارت اقتصاد - مرکز بررسیهای توسعه صنعتی و بازرگانی
- ۲۲- " وزارت دادگستری
- ۲۳- " وزارت دارایی

و در حال حاضر کتابخانه های زیر نیز به گروه فوق پیوسته اند:

- ۱- کتابخانه انستیتو بررسی آفات و بیماریهای گیاهی
- ۲- " انستیتو خواربار و تغذیه ایران
- ۳- " انستیتو رازی حصارک
- ۴- " بیمارستان پهلوی
- ۵- " مرکزی دانشگاه اصفهان
- ۶- " دانشکده کشاورزی - دانشگاه پهلوی
- ۷- " ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران
- ۸- " اقتصاد " " " "
- ۹- " جنگلداری " " " "
- ۱۰- " حقوق " " " "
- ۱۱- " دامپزشکی " " " "
- ۱۲- " کشاورزی " " " "
- ۱۳- " مرکزی
- ۱۴- " دانشگاه صنعتی آریامهر
- ۱۵- " دانشگاه پزشکی دانشگاه مشهد
- ۱۶- " مرکزی
- ۱۷- " مرکزی دانشگاه ملی
- ۱۸- " سازمان برنامه
- ۱۹- " سازمان کتابهای درسی
- ۲۰- " سازمان ملل متحد
- ۲۱- " مدرسه عالی بازرگانی
- ۲۲- " مدرسه عالی پارس
- ۲۳- " ملی
- ۲۴- " مؤسسه آب شناسی

و به این ترتیب تا آخر سال ۵۱ در اجرای این طرح از مجموعه ۴۷ کتابخانه استفاده گردید. جداول زیر نمایشگر توسعه فعالیت های کتابخانه های شرکت کننده در طرح می باشد و آمار مشارکت کتابخانه مرکز مدارک علمی در این گزارش نیامده است.

سال ۱۳۵۱		سال ۱۳۵۰		سال ۱۳۴۹		شرح
شخص	تعداد	شخص	تعداد	شخص	تعداد	
۴۳۰	۲۴۵	۲۸۷	۱۶۵	۱۰۰	۵۷	کتاب
۸۹۸	۴۴۹	۲۲۶	۱۱۳	۱۰۰	۵۰	نشریه و مجله
۲۷۶	۱۳۸	۱۱۰	۵۵	۱۰۰	۵۰	فتوکپی
—	۳	—	۱	—	—	میکروفیلم

تعداد امانت		کتاب
سال ۵۱	سال ۵۰	
۳	۹	کتابخانه آبراهام لینکلن
۶	۴	" بانک مرکزی ایران
۱	—	" دانشسرای عالی
۱	—	" دانشکده ادبیات و علوم دانشگاه پهلوی
۶۱	۲۲	" دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران
۱۷	۱	" " اقتصاد
۸	۸	" " بهداشت
۴	۳	" " پزشکی
۷	۱۴	" " حقوق
۲	۱	" " دامپزشکی
۳	۴	" " علوم تربیتی
۱	—	" " کشاورزی
۱۱	۱۲	" " مرکزی
۴	—	" مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی
۱	۶	" دانشگاه صنعتی آریا مهر
۵	—	" سازمان برنامه
۷۵	۶۸	" سازمان کتابهای درسی
—	۲	" سازمان ملل متحد
۲	—	" شرکت ملی نفت ایران

۵	—	مدرسه عالی بازرگانی	"
۴	۳	مدرسه عالی پارس	"
-	۱	مرکز مطالعه بین المللی روشهای سوادآموزی	"
۱۶	۶	ملی	"
۳	—	مؤسسه آب شناسی	"
۵	۱	وزارت علوم و آموزش عالی	"

تعداد امانت

مجلات

سال ۵۰ سال ۵۱

صفحه	فقره		
۲	۱	کتابخانه آبراهام لینکن	
۴	۵	انستیتو بررسی آفات و بیماریهای گیاهی	"
۳	—	انستیتو پاستور	"
۳	—	خواربار و تغذیه ایران	"
۱۶	—	بانک مرکزی	"
۲	۱	بیمارستان پهلوی	"
۲	—	فیروزگر	"
۲	—	دانشسرایعالی	"
۲۳	۳	دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران	"
۱	—	اقتصاد	" "
۱۷۷	۴۶	بهداشت	" "
۱۴۴	۳۶	پزشکی	" "
۶	—	حقوق	" "
۱	۱	داروسازی	" "
۳	۳	دامپزشکی	" "
۲	۱	علوم تربیتی	" "
۵	—	فنی	" "
۴	۹	کشاورزی	" "
۴	—	مرکز اتمی	" "
۶	—	مرکزی	" "
۳	۱	دانشگاه صنعتی آریامهر	"
۲	—	سازمان برنامه	"
۳	۲	شرکت ملی نفت ایران	"
۳۰	۴	ملی	"

تعداد صفحات

*فتوکپی

سال ۵۱		سال ۵۰		
صفحه	فقره	صفحه	فقره	
۵	۲	—	—	کتابخانهٔ آبراهام لینکن
۷۲	۶	۵	۱	" انستیتو پاستور
۱۸	۲	۳	۱	" " خواربار و تغذیهٔ ایران
۱۷۴	۱۶	۱۹	۵	" " رازی حصارک
۲۳	۴	—	—	" بانک مرکزی
—	—	۶	۱	" بیمارستان پهلوی
۵۸	۸	۱۱	۵	" دانشکدهٔ ادبیات و علوم دانشگاه پهلوی
۴۷۴	۵۰	۱۲۸	۲۳	" " پزشکی
۱۳۷	۲۲	۹	۲	" " کشاورزی
۱۱۶	۱۳	۹	۶	" " مهندسی
۲	۱	۱۴	۴	" " بهداشت دانشگاه تهران
—	—	۹	۲	" " پزشکی
۱۳	۳	۱۸	۴	" " دامپزشکی
۳	۱	—	—	" مرکزی
۴	۱	—	—	" دانشگاه صنعتی آریامهر
—	—	۸	۱	" دانشگاه ملی
۱۱	۲	—	—	" سازمان برنامه
۱۵	۲	—	—	" شرکت ملی نفت ایران
۴۱	۵	—	—	" وزارت اقتصادی-سازمان زمین شناسی
				<u>میکروفیلم</u>
۶	۳	۳	۱	کتابخانهٔ شرکت ملی نفت ایران

*فتوکپی مقالاتی که از طریق کتابخانه های شرکت کننده در طرح تهیه گردیده است.

با وجود این که در سالهای ۵۰ و ۵۱ مانند سال ۴۹ امانت کتاب بیشتر در تهران انجام گرفته است ولی با مقایسه آمار این دو سال با سال ۴۹ مشاهده می شود که در دو سال اخیر مشارکت شهرستانها در این طرح به

نسبت ۲۲ درصد افزایش یافته و می توان به این نتیجه رسید که سبب افزایش اولاً آشنایی بیشتری است که کتابخانه های شهرستانها با کتابخانه مرکز مدارک علمی پیدا کرده اند و یا اصولاً از موجودیت آن مطلع شده اند و ثانياً شناخت بیشتر طرح امانت بین کتابخانه هاست. علاوه بر این دریافته اند که با استفاده از این طرح و شرکت در آن می توانید تسهیلات بیشتری برای مراجعین خود فراهم آورند.

اگرچه گسترش این طرح در میان کتابخانه های ایران به کندی صورت گرفته لیکن همواره از نظم و ترتیب خاصی برخوردار بوده است. مرکز مدارک علمی کوشیده است تا با تهیه فرم مخصوص امانت بین کتابخانه ها و توزیع آن در بین کتابخانه های شرکت کننده گام دیگری در راه ایجاد این نظم و هماهنگی بر دارد در طی دوره آزمایشی، مرکز با اشکالاتی مواجه شد که با سعی فراوان اقدامات زیر را به منظور رفع آنها انجام داد:

۱. در مورد عدم آشنایی با موجودی کتابخانه ها اقدام به تهیه و انتشار "فهرست مشترک نشریه های ادواری موجود در کتابخانه های ایران" در دو جلد نمود. این فهرست که کمک شایان و قابل توجهی در پیدا کردن محل و موجودی نشریات ادواری کتابخانه های ایران می نماید موجب سهولت جریان امانت بین کتابخانه ها شده است.

۲. اغلب کتابخانه ها در مورد امانت کتاب به سبب وجود مقررات دست و پا گیر اداری با اشکالاتی روب رو بودند کتابخانه مرکز مدارک علمی با تماسهایی که با روسای کتابخانه ها و مسئولین سازمانهای اداری به عمل آورد موفق شد تا حد زیادی اعتماد آنها را در مورد جلوگیری از گم شدن مواد امانتی جلب نماید و آنها نیز با آشنایی بیشتری که با طرح امانت بین کتابخانه ها پیدا کردند موافقت نمودند تسهیلات بیشتری در مورد امانت دادن کتاب و مجله فراهم نمایند.

۳. تعدادی از کتابخانه ها که نمی توانستند مجلات خود را پرداخت امانت بدهند موافقت نمودند که فتوکپی های لازم را در مقابل هزینه آن و یا ارسال کاغذ مصرفی تهیه نموده و در اختیار این مرکز قرار دهند ولی در مورد سایر کتابخانه ها این اشکال هنوز باقی است.

یکی از مشکلاتی که هنوز هم وجود دارد عدم دسترسی به مجلاتی است که در انبار کتابخانه ها نگهداری باین معنی که در اغلب موارد فهرست مشترک نشریه های ادواری وجود مجله خاصی را در کتابخانه ای نشان می دهد ولی به سبب نگهداری در انبار کتابخانه دسترسی به آن امکان ندارد امید است بتوان در آینده با کمک و همکاری بیشتر مسئولان کتابخانه ها راه حل مناسب برای این مسئله پیدا کرد.

با توجه به گزارش حاضر و مقایسه آن با گزارش طرح آزمایشی سال ۴۹ در می یابیم که در سالهای ۵۰ و ۵۱ پیشرفت قابل ملاحظه ای در اجرای طرح امانت بین کتابخانه ها وجود داشته است و مهمتر از همه می توان آشنائی کتابخانه ها، موسسات و افراد را با این طرح و تسهیلاتی را که در اجرای خواسته های مراجعین فراهم می آورد ذکر نمود. بطوریکه بعضی از کتابخانه ها امکانات زیادی از نظر امانت دادن مواد کتابخانه خود به این مرکز نمودند و چنانچه آمار نشان می دهد برخی از کتابخانه های غیر دانشگاهی نیز حاضر به همکاری شدند. نکته قابل توجه اینکه در طی سه سالی که این طرح به مورد اجرا گذاشته شده هیچیک از کتابها و نشریاتی که به امانت گرفته شده است گم نشده و خسارتی متوجه کتابخانه ها نگردیده است. این مطلب باعث جلب اعتماد بیشتر موسسات و کتابخانه ها گردیده و کمک شایانی به توسعه همکاری بین کتابخانه ها نموده است. امید است که در سالهای آینده با همکاریهای بیشتر کتابخانه ها بتوان امکانات و تسهیلات زیادتری در اجرای طرح امانت بین کتابخانه ها به وجود آورد و از این راه خدمات بهتر و بیشتری به مراجعین کرد.

ابتدای صفحه